

REPORTAGE Toekomst is onzeker voor het beste weidevogelgebied van de provincie

‘Roofvogels hebben straks een buffet aan hun voeten’

De toekomst is onzeker voor het beste weidevogelgebied van de provincie. De bedreigingen voor de grutto's, tureluurs en Kieviten in de Castricumerpolder zijn de verbreding van de N203, de aanleg van een goederenspoor en misschien zelfs een mastenrij voor hoogspanningskabels. „Als die er komt, dan kunnen we wel stoppen”, zeggen Léon de Ruijter en Frans ten Berge van stichting De Hooge Weide.

Friso Bos
friso.bos@mediahuis.nl

Castricum ■ Het is misschien niet het grootste weidevogelgebied, maar wel het meest succesvolle, concludeerden onderzoekers van Universiteit Wageningen in de zomer van 2023. Waar op gangbaar boerenland 27 territoria van weidevogels per 100 hectare worden geteld, waren dat er op de terreinen van De Hooge Weide 260. En dat succes houdt aan. „Waar elders steeds minder weidevogels voorkomen, blijft het bij ons ongeveer stabiel. Er is zelfs een lichte stijging te zien. 2024 was overigens een slecht jaar voor weidevogels”, weet Ten Berge.

De Hooge Weide bezit bijna honderd twintig hectare weidegebied. Twintig hectare daarvan is botanisch terrein in Bakkum, de rest bestaat uit drie grote weidegebieden in de Castricumerpolder. Ingeklemd tussen Castricum, Heemskerk en Uitgeest liggen de natuurgebieden Grootte Ven, Oude Venne en Zuidervenne.

Secretaris Léon de Ruijter is een tel uit een familie die al generaties lang in Bakkum/Castricum woonde en werkte. Zijn oom en tante Jan en Tine namen in 1974 de familieboerderij over. Inclusief de landerijen die bekend staan als De Hooge Weide. In 1992 is de stichting opgericht en hebben Jan en Tine de landerijen geschonken, als natuurbeheerders van het eerste uur.

Soortenrijkdom

„Boerenweilanden van nu zijn niet meer zoals ze vroeger waren”, weten Ten Berge en De Ruijter. „Ze missen de soortenrijkdom die er in het verleden nog wel bestond. Dus daar richten we ons op. Het kleinschalig terugbrengen van de diversiteit. Behoud en beheer van de natuur. Er is afgelopen jaar zelfs de zeldzame orchidee hondskruid op ons terrein aangetroffen”, zegt Ten Berge enthousiast.

Om van intensief gebruikte weiland een weidevogelgebied zoals vroeger te maken, is veel geduld nodig. Het duurt wel tien jaar voordat alle sporen van bemesting en bestrijdingsmiddelen eruit zijn

gesijpeld. Maar nu zijn de graslanden van De Hooge Weide kruidenrijke plas-drasgebieden waar het voor weidevogels goed toeven is. „Grasland van vóór de intensieve landbouw. We voegen geen vreemde stoffen toe, maaien wel en we houden het waterpeil goed in de gaten. De doordringbaarheid van de grond is cruciaal. Omdat een vogel als de grutto met zijn snavel in de grond peutert om wormen te vangen. Maaien gebeurt alleen als de laatste weidevogel verdwenen is. Ons grasland is deel van het Natuurnetwerk Nederland.”

Gaas in de sloot

De weides zijn omringd met schrikdraad om de vos buiten de deur te houden. „We hebben nu ook gaas geplaatst in de sloten”, vertelt Frans. „Want vossen gaan desnoods door de sloot om maar bij die vogels te kunnen komen. We hebben ons gehaast, de eerste grutto's zijn al onderweg vanuit Senegal.”

Een aantal grutto's dat broedt in het gebied van de Hooge Weide, is uitgerust met een zendertje. (Een onderzoek van Veen Vitaal dat moet blootleggen welke percelen grutto's prefereren, red.) „Grutto Cees en grutto Rienk”, zegt Ten Berge. „Het zijn heel kleine zendertjes met een piepklein zonnepaneeltje en een gps-tracker en gsm-module. Ze wegen zes gram”, legt De Ruijter uit. „Daardoor weten we van grutto Cees dat hij in Portugal heeft overwinterd, en Rienk in Senegal. Rienk is nu onderweg terug naar Nederland en houdt op dit moment een tussenstop vlakbij Lissabon. De plek waar Cees de hele winter al is. Met tienduizenden andere grutto's. Eigenlijk was het de bedoeling dat er een groot vliegveld zou komen, op die pleisterplaats in Portugal. Maar internationale natuurorganisaties hebben dat gelukkig weten te voorkomen.”

Door de zendertjes komt ook informatie beschikbaar over de manier van reizen van de vogels. „Rienk heeft 2000 kilometer in een etmaal afgelegd. Hij vliegt dus harder dan honderd kilometer per uur. Bij het opstijgen is hij in een half uur tijd op drie kilometer hoogte. Vanaf daar daalt hij heel langzaam tijdens zijn tocht. Net zoals vliegtuigen het doen. We verwachten Rienk en Cees uiterlijk

Frans ten Berge.

FRISO BOS

Een deel van het weidevogelgebied van stichting De Hooge Weide.

JIFOTO

over een week of twee weer hier.”

De weidevogel is voor De Hooge Weide een maatstaf voor de biodiversiteit in zijn geheel. „Alles hangt samen in het beheer van het landschap. De complete ecologie, flora en fauna. We meten het succes aan de hand van het weidevogelbestand en de bijzondere planten.”

Terwijl de vrijwilligers van De Hooge Weide druk waren met terugbrengen van hun weideland in oorspronkelijke staat, gingen in de omgeving de ontwikkelingen met rasse schreden door. „Misschien zijn we te naïef geweest”,

verzucht Ten Berge.

Tussen de graslanden door gaat de hele dag verkeer. Auto's over de N203 en treinen over het spoor. „De vogels zijn eraan gewend, al houden ze natuurlijk wel afstand van de weg en het spoor. In de eerste vijftig meter gaan ze niet zitten.”

60-kilometerweg

De N203 staat bekend als een gevaarlijke weg. Daarom zal deze vermoedelijk worden verbreed. „Veiligheid is natuurlijk het allerbelangrijkst”, benadrukt De Ruijter. „Maar bij het verbreden van

Een Kievitpulletje.

DE HOOGHE WEIDE/CEES DE VRIES

„Vossen gaan desnoods door de sloot om maar bij die vogels te kunnen komen”

Inbreukprocedure gestart tegen Nederlandse overheid

Nederland is als EU-lidstaat op grond van de Vogelrichtlijn verplicht om weidevogels en hun leefgebieden te beschermen, maar komt zijn internationale verplichtingen niet na. Dit concludeert de Europese Commissie, die op basis hiervan heeft besloten een inbreukprocedure – een juridische procedure vanwege het verstoornis van naleven van Europese wetgeving – te starten tegen de Nederlandse overheid. ■

De aantallen van veel soorten weidevogels in Nederland laten al ve-

re jaren een zorgwekkende achteruitgang zien. Zo is de grutto – onze nationale vogel – in vijftig jaar sterk in aantal gedaald, van 120.000 naar rond de 25.000 paar nu. Dit terwijl Nederland internationaal van groot belang is voor de grutto en ons land daarom een internationale verantwoordelijkheid heeft om de soort voor uitsterven te behoeden.

„Die inbreukprocedure is het resultaat van onze inspanningen sinds 2016”, zegt Saskia Hauser van de Vogelbescherming. „In dat jaar hebben we een klacht inge-

diend. Afgelopen jaar is die procedure gestart. Vanuit Den Haag is niet echt een antwoord gekomen, anders dan het broedmachine idee van staatssecretaris Jean Rummenie van Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

Hij oppert om tijdens het broedseizoen de eieren van grutto's uit de nesten te halen en ze uit te broeden in broedmachines. Vervolgens als de vogels zijn geboren ze weer uit te zetten. Dat gaat nooit werken natuurlijk. Want de vogels overleven dat niet omdat het landschap niet op orde is.”

In het broedseizoen van 2024 groeiden maar heel weinig grutto's op. Naar schatting slechts vierduizend. Het was waarschijnlijk het slechtste broedseizoen sinds 2012.

In de zomer zagen vogeltellers opvallend weinig jonge grutto's op verzamelpaatsen. Naar schatting broeden er nog 26.000 – 27.000 broedparen van de grutto in Nederland. Om de populatie op dat peil te houden, zouden er drie keer zoveel jongen groot moeten worden als nu is gebeurd. (bron: Vogelbescherming).

de weg verdwijnt er ook een deel van het weidevogelgebied. De omgeving wordt minder aantrekkelijk voor vogels. We praten daarom mee in de participatiegroepen. En we hebben een verkeersdeskundige in de arm genomen. Er zijn alternatieven voor verbreding. Zoals de weg af te waarden naar een 60 kilometerweg. We zijn in gesprek met de wethouders en gedeputeerde Jeroen Olthof.”

Iets verderop ligt het treinspoor, en daar zit ook een ontwikkeling aan te komen. ProRail werkt aan de vernieuwing van NS Station Uitgeest, en wil daarbij het keerspoor

voor goederentreinen verplaatsen. Dat zou noordwestelijk komen te liggen, in het weidegebied van De Hooge Weide en dat van de PWN.

Goederentreinen

„De hoofdroute voor goederentreinen gaat via de Velsertunnel. Deze route via Uitgeest is die vanuit het Amsterdams Havengebied. Het kost ons een strook land van dertig meter breed en een driehonderdvijftig meter lang. Tel het deel van de PWN erbij en je zit zowat aan een kilometer. Wij vinden dit een overbodige ontwikkeling omdat er al een goederenhoofdroute is. De

Hooge Weide is hierover in gesprek met ProRail.

De grootste bedreiging is echter elektriciteit. „Ons gebied is als mogelijke route in beeld voor een rij 380kV-hoogspanningsmasten. En ook nog als mogelijk tracé voor ondergrondse kabels uit VAWOZ (Programma Verbindingen Aanlandingen Wind op Zee, red.). Het gevaar van hoogspanningsmasten schuilt hem niet in het risico op botsingen met masten en kabels, het zit anders in elkaar. „De hoogspanningsmasten vormen perfecte uitkijkpunten voor roofvogels. Die hebben als het ware een soort buffet

aan hun voeten. Onderzoek toont aan dat daardoor 250 meter aan weerszijden van de mastenrij, geen weidevogel meer wil zitten.”

„Je houdt op deze manier een steeds kleinere groep weidevogels over. En de groepsgrootte is weer heel belangrijk in de verdediging tegen roofdieren als hermelijnen en roofvogels. Als er een bedreiging is vliegen de weidevogels in een grote zwerm op om die dreiging weg te jagen. Let op, het gaat hier om een onomkeerbare beslissing. Deze natuur keert nooit meer terug als je die masten hier neerzet.”